

Van de regisseur

Voor *S&D* verzamelde regisseur Zarah Bracht een aantal fragmenten uit *Being wrong and how to admit it*. Deze theatermonoloog is geschreven voor actrice Kirsten Mulder en wordt muzikaal begeleid door de drummers Ata Güner en Nina de Jong. Mulder speelt een politica die worstelt om verantwoording af te leggen in haar verschillende rollen als vertegenwoordiger van de burgers, stem van 'het systeem' en ten slotte ook als mens.

De voorstelling is gemaakt vlak voor de eerste coronalockdown en zou oorspronkelijk in maart 2020 in première gaan. Na enkele try-outs te hebben gespeeld moesten we het project pauzeren tot oktober 2020. Toen mochten we eindelijk de première vieren, ook al was dat met maar dertig toeschouwers. Op deze manier hebben er helaas weinig mensen de voorstelling live kunnen zien. Tegelijkertijd werd door de pandemie het motief van de voorstelling – een politiek leider die (in een persconferentie) verantwoording moet afleggen – alleen maar relevanter. Daarom heb ik samen met Productiehuis Theater Rotterdam besloten *Being wrong and how to admit it* in het najaar van 2022 opnieuw op te voeren.

Tijdens het schrijf- en maakproces (pre-corona) verdiepte ik me in de casus van de Griekse schuldencrisis van 2015. Daarbij werd mij duidelijk dat politici en bestuurders vaak niet in het openbaar op hun overtuigingen terug mogen komen, ook al zijn ze persoonlijk van mening veranderd en geven ze dat ach-

terde schermen toe. Dit maakte bij mij veel vragen los – waarom kunnen politici zo moeilijk ergens op terugkomen, zelfs als nieuwe kennis de zaak in een ander licht plaatst? En ook, wat zouden meer openheid, inhoudelijk ergens op terugkomen, excuses maken en het proces van veranderende politieke standpunten inzichtelijk maken, kunnen bijdragen aan hoe we ons als burgers met de politiek kunnen verbinden?

Het was altijd mijn streven om de tekst en de gehele voorstelling zowel een empathische oefening te laten zijn voor mensen die worstelen met het bekennen van fouten en het maken van verontschuldiging, alsook een pleidooi voor meer openheid in de samenleving. Een cultuur waarbinnen fouten makkelijker worden toegegeven en mensen (ook politici) terug mogen komen op hun standpunten. Ik wilde dat de toeschouwers in de politica zowel herkenning vinden alsook afschuw ervaren die tot (om)denken aan kan zetten.

Zarah Bracht

Regisseur en theatermaker bij productiehuis Theater Rotterdam

Being wrong and how to admit it

DEEL 1

Persconferentie. We zien een neutrale achtergrond, een beige gordijn, er gebeurt lang niets. Vanachter de tribune komt de politica op. Ze gaat zelfverzekerd voor het gordijn staan. Ze heeft een uitstraling van autoriteit. Haar aankleding, lichaamshouding en gezichtsuitdrukking geven onmiddellijk de indruk dat deze vrouw de wereld begrijpt. Ze is aantrekkelijk en sterk, maar ook moederlijk, zodat je denkt dat ze je zal beschermen als het mis gaat. Deze vrouw wil je vertrouwen. Ze is de incarnatie van rust en kracht.

'Dames en heren,
Geachte burgers,

Het is tijd voor mij om —

Na een vruchtbaar overleg met het —
hele kabinet
hebben wij

We zijn ons ervan bewust dat —
dat u het recht heeft op — exc ...'

Telkens stokken de woorden in haar strot, ze probeert eerst erover heen te gaan, met uitwijkingen de speech aan te vullen, te verbloemen dat ze er niet uitkomt. Ze begint op haar hielen te wiebelen, eerst ongemerkt, dan steeds heftiger.

'We weten dat er dingen —
en daarom sta ik hier vandaag voor u
mijn welgemeende — (lange pauze)

Namens het hele kabinet hebben wij
besloten dat u recht heeft op — (pauze)

Wij moeten de daad bij het woord voegen —
en daarom sta ik hier voor u
want we zijn ons ervan bewust dat u
wel degelijk — (pauze)

U heeft ons nodig.

In die zin —

Wij zijn er.

En we hadden er al veel —
eerder.

En daarom is het goed —
en zijn we er allemaal van overtuigd
dat er dingen zijn geweest die niet
helemaal —

goed zijn gegaan.

En daarom

wil ik u mijn welgem —

Wij zien u.

Dus —

Wij —

Ik sta hier voor u

namens de hele regering mijn —
ons

welgemeende ...'

De politica verliest het evenwicht op haar hakken, valt bijna, draait zich om en klampt zich snel vast aan het gordijn. Ze blijft in deze houding, alsof ze niet meer durft het publiek aan te kijken. Langzaam trekt ze haar pumps uit, spreekt nu zachtjes richting het gordijn, als een kind dat een geheim vertelt:

UIT HET THEATER: BEING WRONG AND HOW TO ADMIT IT

'Het was een mooi idee. Ik vond het zo'n mooi idee.
 Het is een mooi idee.
 Want. We leven gewoon in een hartstikke tof land.
 En als iedereen aan aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Ja, als iedereen aan aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Dat is een mooi idee.'

Ze herhaalt het als een mantra. Terwijl ze deze zin steeds opnieuw zegt, wordt ze steeds enthousiaster, tilt her en der het gordijn omhoog waaronder licht doorschijnt en drums te horen zijn. Ze begint bijna te dansen en ze wil onder het gordijn kruipen, naar de andere kant.

'Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Echt.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.
 Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er werkelijk aan iedereen gedacht.
 Zo'n mooi idee.'

Als iedereen aan zichzelf denkt, wordt er aan iedereen gedacht.'

Liggend op de grond rolt ze onder het gordijn, het licht gaat uit, het gordijn opent en we zien

erachter bontje lampjes, rook, haast de binnenwereld van de politica, waarin zij danst en dartelt en helemaal zichzelf kan vieren.

DEEL 2

In een kantoorkamer, onder een berg papierwerk zien we de politica de nacht doorhalen. Ze is erg druk en schuift op haar kantoorstoel over de vloer. Ze spreekt tot het publiek maar lijkt de woorden meer voor zichzelf te herhalen. Naarmate haar verhaal vordert wordt steeds onduidelijker tegen wie ze zich eigenlijk richt.

'En ik moet ook overal tegelijk zijn,
 ik ben gevraagd ...
 Ik vraag zelf bijna nooit iets behalve een glas water en feedback dan.
 Ik vraag "Hoe kan het beter?"
 Dat vinden mensen fijn.
 Dat geeft ze hoop
 en mij een hoop gedoe.'

Want ik moet iedereen bedienen.
 Ik kan niet alleen maar bij jou zijn.
 Een kind snapt het hè.
 Dat de kerstman er niet alleen voor haar is.
 Ik kan niet met mijn aandacht de hele tijd alleen maar bij jou zijn.

Het liefst wil ik iedereen tevreden stellen!
 Dat is het enige wat ik wil.
 Maar ja, het is moeilijk met al die belangen.

Je wilt niet weten hoeveel belangen er iedere ochtend weer opbellen, hoeveel flap-mappen er niet weer op het bureau liggen.
 Daar probeer ik dan allemaal voor op te komen.

Ze willen allemaal dat ik ze verdedig, en dat doe ik.

UIT HET THEATER: BEING WRONG AND HOW TO ADMIT IT

Die belangen worden door jullie
geformuleerd,
landen op mijn bureau,
ik verdedig ze,
en jullie volgen vervolgens.

Belangen, wat doen jullie dan de hele dag?
Op de bank hangen in de verwachting dat
je wel verdedigd zal worden?
En dat moet ik dan doen...

Dan kan ik natuurlijk niet ook nog ingaan
op subjectieve gevoeligheden.
Niet te veel inzoomen op details, dan kom
ik namelijk niet rond.
Ik doe mijn best, echt.
Maar je bent gewoon niet het enige belang.

Het ligt in de natuur van onze afspraken,
dat ik probeer de objectieve waarde eruit te
kristalliseren, uit al die belangen.
En naar aanleiding daarvan verdedig ik ze.

“Objectieve waarde leidt tot objectieve
waarheid”,
dat heb je zelf gezegd,
dat is wat we hebben afgesproken.

We wilden toch samen groeien,
en met onze objectieve waarde en waarheid
alles overnemen, overal heen groeien?
Dat kan,
met de objectieve bemiddeling tussen al
die belangen
en ja, je weet wel,
ik heb daar niks van te vinden.
Ik kan alleen maar kijken naar de berekening.
Ik scan al die flap-mappen op mijn bureau
op de berekening.’

De politica schuift een aantal objecten door
de ruimte, pakt een steen op, legt hem in het
midden en gaat staan op de steen.

‘Dit zijn belangen, daar moet je goed
opletten,
Niet te verwarren met verlangens.
Jouw verlangens hebben geen objectieve
waarde,
daar kan ik niet mee bezig zijn,
we kunnen alleen tot een objectieve waar-
heid komen door eerlijke onderhandeling
tussen de objectieve waarden van de belangen.

Jouw belang tegenover de belangen van
iedereen, en dat zijn er veel.
Zoveel dat jij het niet kunt behappen en
daarom heb je mij.

Ik verdedig alle belangen tegen elkaar op
en zo geef ik je jouw objectieve waarde, de
objectieve waarheid.
Ik kan dat!

Ik kan niet luisteren naar je verlangens.

Ik ben hier voor het grote geheel,
om alle belangen tevreden te stellen.
Hier ben ik 24/7 mee bezig, dat moet je van
me aannemen.

Ik ben hier, ik hoor je wel,
je ongeduld en ontevredenheid,
het geklaag over ongelijkheid –
jij kunt er namelijk niet aan ontsnappen,
het persoonlijke. (*Stapt van steen*)
En daarom heb je mij.
Ik ben groter dan het persoonlijke.

(*Zachter, meer in zichzelf*) Ach, misschien
had ik wel beter moeten luisteren...
Maar ik moet uitkijken dat het subjectieve
me bij mijn werk niet in de weg gaat zitten.
Ik kan je geen objectieve waarheid geven,
als ik het allemaal op persoonlijke dingen
ga baseren.’

UIT HET THEATER: BEING WRONG AND HOW TO ADMIT IT

De politica begint de objecten in de ruimte te sorteren, mompelt nu meer in zichzelf. Alsof ze een beetje in gedachten verzonken is. Ze is bedrijvig, bijna een beetje dwangmatig, tussendoor is ze aan het tellen, maar het is onduidelijk waar de cijfers voor staan. Ze sorteert de objecten van klein naar groot op een lijn met het dichte gordijn op het voortoneel. Ze gaat ten slotte zelf staan op de lijn, naast het gordijn. Ze staat in een spotlight en kijkt recht in het publiek.

‘Ik was laatst bij een bestuursvergadering van een grote multinational, die even een inhaalslag moest maken om de markt voor te zijn. En zodra het gaat over snijden in het personeelsbestand komt er dat moeilijke gevoel naar boven.

Ik zie die grijze koppen
Hun aarzeling om knopen door te hakken
Ze voelen allemaal bezwaar, maar willen toch groeien.
En ik denk, doe niet zo sentimenteel,
je kent de spelregels, own it!
De cijfers spreken een duidelijke taal –
De financieel directeur kijkt verbitterd naar me.

De sfeer is om te snijden ...
En ik denk, straks vliegt een van die pakken me aan, dwars over de tafel.

Heel koel neem ik een slok water,
even tijd winnen.
en ik denk, kom, raap alle moed bijeen en zeg het –
Dus ik raap alle moed bijeen en zeg luid en duidelijk:
“Kom dan met een alternatief.”

Iedereen stomverbaasd –

En ik voel dat ik momentum heb, dus nog eens:

KOM DAN MET EEN ALTERNATIEF!
WE GAAN HET HELEMAAL ANDERS DOEN
ALS JIJ ME ZEGT HOE!’

Pauze

‘De voorzitter haalt alleen zijn schouders op en zegt
“Nee, het moet gebeuren. Ik heb de regels niet gemaakt. Zo is het nou eenmaal”.

(extreem verontwaardigd)

Zo makkelijk!’

Ze stapt uit het spotlight dat aan blijft staan en gaat achter verschillende objecten op de lijn staan, waar ze mensen nadoet die verantwoordelijkheid van zich afschuiven.

‘Zo is het nou eenmaal –
Ik heb de regels niet gemaakt –
Ik kan er niks aan doen,
ik ben onvrij gemaakt!

(richting het spotlight op het gordijn waar ze eerst stond)

Jij bent verantwoordelijk voor al die rommel!
‘T is jouw schuld!
Door jou mogen we alleen maar bepalen met welke spullen we onze huizen inrichten, en verder niks.

We rennen altijd achter de feiten aan, proberen te voldoen aan iets waar we niet achterstaan.

En op een gegeven moment kijken we terug op onze levens en raken depressief,

UIT HET THEATER: BEING WRONG AND HOW TO ADMIT IT

jouw schuld!

En dan is het te laat om het roer nog om te gooien, ook jouw schuld!

Want jij gaat altijd maar door,
en dan zijn we te oud om nog wat te doen,
en kunnen we bij alles om ons heen waar-
van we weten dat het in wezen slecht is
alleen nog maar onze schouders ophalen.

(doet mens na die zijn schouders ophaalt)

‘Het zal mijn tijd wel duren.’

Pauze

(woedend, schreeuwt het uit)

‘Arrrgh!’

Ze gooit woest alle objecten uit de lijn, veran-
dert de ruimte, het licht steeds donkerder.

‘Ik kan mezelf niet afschaffen!
Ik kan mezelf niet aanpassen
op basis van een laffig bezwaartje met op-
gehaalde schouders.’

Gaat ten slotte zitten in het donker, achter bij
een van de drummers.

(kleiner, oprecht kwetsbaar, bijna verdrietig)

‘Ik wil echte kritiek –
als het anders moet,
Laat me dan zien hoe!’

DEEL 3

Na een lange stilte waarin de politica met de
rug naar het publiek achterin is gaan zitten
en zich heeft uitgekleeft, luisterend naar de
soundscape van de drummers in de donkerte.

Gekleed in alleen haar beige panty en met open
bloes kruipt ze voorzichtig op het eiland (een
verhoging in het decor) en trekt aan de kabel
een lichtpeertje van het voortoneel naar zich
toe. Het peertje is de enige lichtbron voor het
grootste deel van de komende ingetogen scène.

(Zachtjes)

‘Neem je me for granted?
Je bent me moe ...
Ben je me moe?
Haal je nou je schouders op?
Oh, dat is niet goed.

Ik ben achtergrondruis voor jou geworden.
Een verbleekt stuk behang dat al jaren nie-
mand meer opvalt.
Of niet?

Vroeger raakte je nog opgewonden van me,
van onze utopie,
Van mijn markten,
mijn ideologie van persoonlijke vrijheid,
mijn kapitaal dat jij zo graag vastpakte,
mijn individualisme –
vroeger hadden we verhitte discussies,
daagde je me uit, vocht je me aan.

Ik ben als de dood om voor jou een vanzelf-
sprekendheid te worden.
Dat ben ik al
Ik voel het’ (korte pauze)

‘Waar is het vuur?’

Als ik vroeger op kantoor kwam,
zei je nog wel eens:
Die jurk! Wat heb je aan, die staat je
helemaal niet!
Nu merk je me niet eens meer op.’

Stilte

UIT HET THEATER: BEING WRONG AND HOW TO ADMIT IT

DEEL 4

Langzaam gaat het licht weer aan, de drums zetten in met een swingende beat. De politica moet zich herpakken. Ze schuift weer met een paar van de stenen, maakt een soort stoel voor zichzelf. Ze gaat half zitten, half liggen. Ze probeert lichtheid te vinden door de volgende tekst te spreken op de beat van de drums, bijna als een soort lied. Daarbij kijkt ze charmant en samenzwerend naar het publiek, alsof ze probeert met een schouderophalen en een vrolijk nummertje af te leiden van het kwetsbare moment van daarnet.

'Jij hebt het altijd voor het zeggen, zeg je, maar ik ben zoals jij.

Je bent nou eenmaal zo, zeg je,
maar ik ben hoe?
Zoals jij.
Altijd zoals jij. (ich bin wie du...)
Ik probeer vooruit te kijken zoals jij,
ik probeer me niet af te laten leiden
Doorgaan,
Rennen,
zodat we in het weekend weer mooie
spulletjes kunnen kopen.

Wie bedenkt het?
"Ik heb de regels niet gemaakt" zeg je,
Maar ik heb ze ook niet bedacht,
ik ren maar mee,
zoals iedereen.

En ondertussen wegstijgen,
Niet kijken!
naar verdrinkende mensen,
niet kijken!
naar handen die kapot gaan onder
het werk,
al dat werk,
gif,

machines,
stoffen,
giftige stoffen in longen, ogen, handen,
verlammen, verblinden, verstikken.

De hele tijd die nare dingen
Niet kijken!
Ik heb geen tijd ernaar te kijken,
Kijk de andere kant op.

Jij hebt altijd overzicht, zeg je,
maar ik ben zoals jij.
Elke dag schuldig,
terwijl ik alleen maar ons leventje
wil beschermen,
en je veiligheid wil bieden.'

De drums stoppen met spelen.

'Je veiligheid is veel te duur,
maar het maakt niet uit,
koste wat het kost,
want ik houd gewoon nog veel meer
van ons leven dan van de wereld.'

De politica slaat haar handen voor de mond,
ze snapt dat die laatste uitspraak echt niet
kan, is beschaamd en probeert dat te verber-
gen en de muziek weer op gang te brengen,
maar de drummers gaan er nu niet meer op
in, ze laten haar in haar ongemak hangen. De
politica staat op en probeert in de ruimte te
verdwijnen. Er volgt een lange scène waarin
ze er veel te lang over doet om af te gaan, de
drummers wachten met subtiele irritatie tot
dat ze eindelijk weggaat.

*Being wrong and how to admit it gaat in het
najaar van 2022 opnieuw op Tournee. Kijk voor
meer informatie op [www.theaterrotterdam.nl/
beingwrong](http://www.theaterrotterdam.nl/beingwrong).*